

(Tekst przygotowany przez Barbarę Dac z wykorzystaniem informacji znajdujących się w książce „Człowiek istota społeczna. Wybór tekstów” pod redakcją Elliota Aronsona; rozdział 21 – „Skutki obserwowania przemocy” Leonard Berkowitz)

## **Skutki obserwowania przemocy. Dlaczego dzieci nie powinny oglądać programów (filmów, bajek, gier) zawierających agresywne sceny?**

Związki między ekranem i realnym światem są doniosłe. Każdy z nas, kto popłakał się na dramacie lub śmiał się do rozpuku na komedii wie, że oglądanie filmów wywołuje realne emocje. Intensywność oddziaływania oglądanego programu na uczucia zależy od tego na ile, według nas, istnieje związek między wydarzeniami na ekranie i własnymi doświadczeniami życiowymi. Takie oddziaływanie jest silniejsze na dzieci niż na dorosłych, ponieważ dzieci nie są do końca świadome tego, iż film jest fikcją, i nie zawsze potrafią oddzielić go od swego prawdziwego życia. Rodzice na przykład często obserwują u swoich dzieci koszmary nocne lub zachowania lękowe po obejrzeniu przez nich bajek, filmów itp. zawierających sceny wzbudzające strach.

**Agresywne filmy mogą pobudzić do agresywnego działania każdego z widzów, chociaż przeważnie będzie to efekt krótkotrwały** i z czasem taka osoba będzie coraz mniej skłonna do ataku na innych ludzi. Zaobserwowano, że dzieci przedszkolne, które oglądały agresywny film rysunkowy bezpośrednio potem przejawiały bardziej agresywne reakcje względem zabawki niż dzieci, które oglądały film mniej agresywny. „Człowiek – dorosły czy dziecko – który właśnie zobaczył filmową przemoc może dojść do wniosku, że był usprawiedliwiony, gdy w prawdziwym życiu atakował tych ludzi, którzy niedawno wywołali jego frustrację.” Ponadto film może uaktywniać jego agresywne nawyki w taki sposób, że w niedługim okresie po jego obejrzeniu będzie przygotowany do agresywnego działania i jeżeli napotka określone osoby (np. takie, których nie lubi) to może zachować się agresywnie. Agresja pojawiająca się w filmach zwiększa szansę, że rozgniewany człowiek będzie atakować drugiego człowieka. „Dzieci w wieku przedszkolnym, które były świadkami sfilmowanych zachowań agresywnego dorosłego, miały później tendencję – po tym

jak doprowadzono je do łagodnej frustracji – do naśladowania tego rodzaju wrogiego zachowania, jakie widziały wcześniej.”

**Telewizja, filmy, gry mogą też wywołać pewne trwałe skutki.** „Jeśli małe dziecko ciągle widzi, że ekranowi bohaterowie osiągają swe cele poprzez agresywne działania, może dojść do wniosku, że agresja jest zachowaniem pożądanym”, co będzie prowadziło do agresywnych zachowań. Oczywiście, taki negatywny wpływ oglądania agresywnych scen zdecydowanie zmaleje, gdy dostęp do tych treści będzie znacznie ograniczony, a dorośli (rodzice, nauczyciele, wychowawcy) będą dziecku dawali właściwy przykład oraz stosowali działania odstręczające od agresji (np. ponoszenie przez dziecko konsekwencji za agresywne zachowanie z podkreśleniem, że musi ono przebiegać w odpowiedniej formie (np. utraty uwagi i czasu dorosłego, utraty przywileju czy konieczności zadośćuczynienia), ponieważ zastosowanie kar fizycznych zadziała wprost odwrotnie czyli zwiększy agresję u dziecka).

Podsumowując, **dzieci nie powinny oglądać agresywnych treści ponieważ:**

- w mniejszym stopniu niż dorośli rozróżniają świat fikcji od świata rzeczywistego,
- bezpośrednio po obejrzeniu zachowań agresywnych mogą zachować się tak samo (jest to bardziej prawdopodobne w sytuacji, gdy są rozzłoszczone lub zetkną się z osobami, których nie lubią, które je drażnią, itp.),
- jeżeli agresywny sposób osiągania celów jest dominujący w otoczeniu dziecka (czy to w świecie rzeczywistym czy w fikcyjnym) to zachowania agresywne mogą występować częściej i utrwalać się.